

KIÁLLITÁSI ÉRTESÍTŐ.

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMENY- S ÁLLATKIÁLLITÁS

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK NAPONKÉNT.

Előfizetési ára:

A kiállítás tartamára 2 frt.
Egyes számi 5 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben
s a dohánytűzsdén.

Hirdetési árak:

10-szeri hirdetésnél 1 havában
1 petit sor . . . . . 5 kr.
5-szöri hirdetésnél . . . . . 6 kr.
1-szeri hirdetésnél . . . . . 8 kr.
Minden hirdetéshez 30 kr.
bélyegdíj fizetendő.

Szerkesztőség:

Király-utca 14. sz.

Szerkesztik és kiadják:

Feller Mihály,
Haksch Lajos,

Lenkei Lajos,
Várady Ferencz.

Kiadóhivatal:

Király-utca 14. sz.

Matlekovits Pécssett.

Gróf Széchenyi Pál földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter után államtitkára: Matlekovits Sándor is eljött hozzánk. Hétfőn érkezve 5 napig időzött megyénk területén és ez 5 nappól hármat kiállításunk és nevezetesebb gyártelepeink megtekintésére fordított. Meglátogatta Koch Ferencz somogyi szénbányáját, a duna-gőzhajózási társaság bányatelepét, a Zsolnay-gyárat, a székesegyházat, a Littke pinczét, Engel Adolf fakereskedő, Haberényi Pál gépgyáros, Ruprecht János rézöntő, Hoffmann Károly butorgyáros, Kindl Ferencz lakatos, Erreth Antal bőrgyáros telepeit, Nowotarszky Antal műkertészetét s így alkalma volt irányadó egyéniségeinkkel való érintkezés útján a tűzhelynél, közvetlen közlelől, önszemlélet alapján megismerni megyénk és városunk viszonyait, különösen pedig iparunkat, melynek magas fokú fejlődöttségétőlünk ugyan már régen ismeretes, a nagy világ elé azonban a magavalóságában csak most, a kiállítás útján lépett; impozáns összességében meglepve, csodálkozásra és elismerésre gerjesztve laikusok és szakértőket egyaránt.

Az államtitkár, miként beköszöntő beszédében a kiállítás fogadó bizottsága előtt kijelenté, azért jött, hogy megismerkedjék városunkkal, hogy szükségleteinket tudva, midőn arról lesz szó, hogy valamely téren az állam támogatását vegyük igénybe, azt a kormány, viszonyainkban teljes tájékozottsággal bírva — megadhassa. Jól esett hallanunk e szavakat, nem azért, mintha ez államsegélyért kezeinket azonnal kinyújtani akarnók, de mert látjuk, hogy a kormány jóakarattal van irányunkban és mert érezzük, hogy az állam e támogatására előbb-utóbb szükségünk lesz, mert bármily fejlett legyen is városunk ipara egyes ágakban, bármennyire számottevő tényező is az az ország közigazdasági életében, mai állapotában és állományában a filloxera vézszél szemben mely városunk és megyénk lakosságának nevezetes részét kenyerétől fosztja meg, mégis elégtelen és ép ezért nemcsak a meglévő alapokon tovább fejlesztendő, hanem új iparágak, telepek, gyárak fölállításával bővítendő.

Az államtitkár immár tudja szükségleteinket. Meg vagyunk győződve, hogy akkor, midőn ezujabb gyár- és ipartelepek létesítése lesz szóban, melyek a kormány hozzájárulása nélkül alig valósíthatók meg, Matlekovits államtitkárban városunk meleg szó-szó-lóra fog találni — s ez is egyik nevezetesebb eredménye a kiállításnak.

Ezek után áttérünk az államtitkár nálunk időzésének részleteire.

Matlekovits Sándor államtitkár nejével és leányával, Róza kisasszonnyal hétfőn utazott el

Budapestről és Pellérdén Brázay Kálmán földbirtokosnál megpihenve, kedden d. e. jött be Pécsre, mikor is a kiállítást megismerve, délben a főispán vendége volt Jeszenszky Ferencz alispán, Aidinger János polgármester, Szeifritz Ietván kanonok, Nádossy Kálmán, Bartosságh Imre, Bánffy Simon, Opris Péter, Forray Iván, dr. Zaráy Károly társaságában, kikhez később még néhányan csatlakozva, a társaság délután 3 órakor kocsikon kiment Somogyba Koch Ferencz bányatelepének megismerésére, hol már ekkor a város legelőkelőbbjeiből nagyszámu, mintegy 40 tagu fényes férfi és női társaság gyűlt össze kinek egy nagy része a szénbánya belsejét megtekintette. Szemle után lucullusi ozsonna következett, mely a háziur és neje vendégszeretetét fényesen igazolta. Az államtitkár 7 órakor búcsuzott el a szives házigazdától s Pécsre hajtattva, részt vett a kiállítóknak banketjén. Éjjelre Pellérde visszamenve, szerdán reggel Nádossy, Lechner Gyula rendőrkapitány és többek kíséretében Bányatelepre ment, hol Littke Ferencz bányafelügyelő által fogadtatva, megismerelte az Andrást és Schroll bányákat, az iskolát, a templomot és a nagyvendéglőt, hol pazar reggelire volt terítve. Visszatérve, még a délelőtt folyamán megismerelte a Zsolnay-féle gyárat, hol már ekkor családja, Duckerts budapesti belga főkonzi. Krasznay Mihály, Zsolnay György és többi stabilitás várt rá, kiket a hosszabb ideig tartó gyárszemle után a tulajdonos megvendéglített. Innen az államtitkár kíséretével a kiállítás területére hajtattott, hol részt vett a tiszteletére rögtönzött lakomán, lakoma után pedig megismerelte a székesegyházat, azután pedig a Littke-féle pinczét, melyet beható szemle alá vett, barátságos kocziintás közben megismerkedve a házigazda finom pezsgőivel és boraival, melyeknek jósága messze földön ismeretes. Csütörtökön d. e. a városi főbb ipartelepek megismerését tűzte ki az államtitkár programul, melyet be is tartott, megtekintve a Haberényi, Ruepprecht, Erreth, Kindl, Hoffmann-féle gyártelepeket és Nowotarszky műkertészetét, mely iránt igen érdeklődött és nemcsak a növények ismeretében, de azok tenyésztési módja körül is nagy szakavatottságot árult el. A gyártelepek szemlélését befejezve, az államtitkár búcsút véve Pellérde hajtattott vissza családjához, kikkel együtt ma d. u. fog Budapestre visszamenni, a legszebb emlékeket hagyva itt és vive magával. Az államtitkártól elbúcsuzni ma délelőtt több városi és megyei notabilitás Pellérde megye, hol a földesurnak szívesen látott vendégei lesznek.

A tanúgy kiállításunkon.

A felső kiállításnál, mint már régebben említők, három teremben van iskolai kiállítás. Mint-hogy két teremben szerzett tapasztalatainkról beszámoltunk, folytatjuk ezuttal szemlénket a harmadik teremben. A belépésnél nyomban szembeötlik a pécsi m. kir. állami főreáliskolának szabadkézi és mértani rajzokból álló kiállítása. Érdekes változatban látni itt művészi kivitelű rajzokat, különös súlyt fektetve az ornamentika művelésére; azonkívül fűszmintákról felvett alakokat, mik Irinyi szabadkézi rajztanár szakképzettségét és szorgalmát igazolják. Különösen meglepők a kiállított mértani rajzok, melyek a reáliskolai tantervben felvett tananyagot teljesen fölöllelik. Szemeink előtt sorban feltűnnek az alsóbb osztályok mértani és a felsőbbbb osztályok ábrázoló mértani rajzai, váltakozva négyszögbe és körbe rajzolt diszitményi alakításokkal. Tekintve a kiállított mértani rajzok egész halmazát, meglepő azok tisztasága, csinosossága egytől-egyig és ha tekintjük még azok szakszerű pontos s egy-

öntetű kivitelét, azok nemcsak reáliskolánknak, hanem Kis József szaktanárnak is dicséretére válnak, melyhez kiegészítésül a magunk teljes elismerését is hozzácsatoljuk.

Ugyancsak e teremben képviselve vannak a szegszárdi rom. kath. fiu- és leányiskola írásbeli dolgozatai, valamint nőikézimunkái is. Az írásbeli dolgozatok sok kívánni valót hagynak hátra, de a kézimunka mintegy kiemelkedik a többi közül, mivel már némi rendszerességet tüntet elénk; a minek értékét fokozza még az is, hogy a felsőbb osztályokban a kézimunka-tanítás a rajzoktatással van összekötve.

A pécsi nőzárda leányiskolából beküldött írásbeli dolgozatok, rajzok és kézimunkák első pillanatra egészen véve jó benyomást tesznek a szemlélőre, mégis tüzetesebb áttekintés után azon tapasztalatra jutottunk, hogy a rendszeresség itt sem áll olyan szilárd alapon, amit egy ily népes és általában fölkarolt iskolától méltán megkövetelhetni.

Nagy-Kozár, Baranyamegye egy igénytelen kis községének iskolája szintén részt vett a kiállításon. A munka nagyon kezdetleges ugyan, de az irány, melyben halad, igen jó, s ügybuzgalommal vezetve, idővel igen szép czélt érhet el. Vannak itt íráások, fűszmintázások és kézimunkák, melyekből látszik, hogy ügyes kezekben van az iskola ügye, melynek fiatal, de buzgó tanítója ily rövid ott működés után a versenytérre lépett.

A paksi, dunaföldvári fiu- s leányiskolák írásbeli dolgozatokat, térképeket, szabadkézi rajzokat és nőikézimunkákat állítottak ki. Kár, hogy kiállított dolgaikon semmi rendszer sincs feltüntetve, a mit ily nagy községekől méltán elvárhatnánk.

Mellettük látjuk a pécsi „Rudolfinum“ árvaházi leányiskola munkáit. Csodáljuk, hogy azok, kik hivatva vannak a szegény árvákat a jövő élet mikénti betöltéséhez előkészíteni, ennyire eltértek a helyes iránytól. Az itt kiállított dolgok sajnos bizonyítékát adják annak, hogy a szegény elhagyottak vajmi keveset tanulnak olyanokból, a mire a mindennapi életben szükségük lehet, a mivel kenyerüket megkereshessék.

Nem a piperemunkákat, hanem a gyakorlati életben naponkint előforduló szükséges dolgokat kell hogy ismerjék, hogy egyszer, ha mint cselédek vagy más alkalmazottak keresik mindennapi kenyerüket, a családnak, melyhez sorsuk fűzi, használható munkás tagjaivá váljanak.

Nagyon szépen tünteti ezt elénk a Tarcsapusztai iskola munkálkodása. Egyszerű béresgyerekek munkái ezek. A derék uraság egyetértve az ottani buzgó tanítóval és tanítónővel fűradoznak azon, hogy a köznép legalsóbb osztályából, a szolgálk gyermekeit megtanítsák a nekik nélkülözhetetlen munkákkal. A fiuk az előirt tantárgyakon kívül tanulják a kosárfonást, a lányok pedig a legszükségesebb kézimunka-oktatásban részesülnek, úgy, hogy mire az iskolát elhagyják, meg tudják a maguknak és családjuknak szükséges ruhaneműt készíteni. Ott vannak mellette Vázsnok kis falu iskolás gyermekeinek írásai, a háziiparból pedig szalmafonásból készített csinos tárgyai, melyek mindmegannyi bizonyítékául szolgálhatnak a buzgó törekvésnek.

Mekényesről az ott használatban levő s gyermekek által készített harisnyákat mutatják be, de küldtek be több írásbeli dolgozatokat is. Rác-Borjád tanítójának különösen a magyarosodás érdekében tett fűradozás érdemel dicséretet. Az iskolai kiállítás kezdetleges, az igaz, de kitartó buzgalom mellett mind jobban utat tör magának

a tökélyesülés felé. Több apró cseprő írások vannak itt még, melyeknek legérdekesebb részük a czimtábla. Sajnos, hogy azok, kiktől sokkal többet vártunk, ily semmiségekkel léptek a nagyközönség elé. Itt van p. u. Pellérd. Oly nagy és rendezett viszonyu községtől többet reméltünk, tudva még azt, hogy a derék földesúr nem riad vissza semmi áldozattól, mit a tanúgyért tehet. Ugyanezt mondhatjuk a mágoosi izraelita iskoláról és a németkeéri iskoláról is. A tamási és vörösmarhi iskolák írásbeli dolgozatokat, rajzokat, azonkívül részletes tanterveket állítottak ki, — melyek szintén amellet bizonyítanak, hogy az ott működő tanítók fölfogják hivatásukat s a körülményekhez képest nem kicsinyelhető buzgalmat fejtenek ki. Francsics Teréz sásdi tanítónő egy kézimunka tervezetet készített falusi iskolák számára. A mennyire sajnáljuk, hogy a megyében e téren sehol sem találkoztunk rendszeres oktatással, kétszeres örömről szól, az, hogy ezzel valaki és épen falun tervszerűen foglalkozik. Az 1-től egész a 6-ik osztályig fokozatos menetben mutatja be, mit kell a népiskolának elvégezni, fel-tüntetési egyszersmind, mennyit végezzen egy-egy osztály belőle. Ajánljuk a megyei iskolák figyelmébe e tervszerű munkatervet, de egyuttal azt is hogy legyen ennek a falun végrehajtója is. Sajnos, hogy a falusi tanítónak nem foglalkoznak ezzel; bevezetvén a kis pór leánykakat a legszükségesebb kézimunka ismeretébe, mely oly vadul paragon van ugyszólván ország-szerte; ez által a szülők részéről csak tiszteletet; elismerést és anyagi támogatást is nyerhetnének és így férjeik szerény tanítói javadalmát fokozhatnák.

Magyarország és a kiállítások.

Régi alapigazság az, hogy az alkalom sok új dolgot hoz létre.

Igy a három év előtt Budapesten tartott országos kiállítás alkalmával sorra jelentek meg a hazai lapok hasábjain a tanulmányok, melyek a kiállításokkal elméletileg foglalkoztak. Mások a kiállítások multját, történetét, azok fejlődését, rendszeresítését tárgyalták. Több fölolvásás is tartatott e tárgyról akkoriban. De különösen kiemelendő az ily fajta munkák közül G e l l é r i Mór-nak, az orsz. iparegyesület kiváló tehetségű és kitünő szorgalmu titkáranak nagy tanulmány és odaadó kutatás után készített önállólag megjelent jeles kötete a kiállításokról, melyben egész képét látjuk rendszeresen előadva a most már annyira elterjedt s a közgazdaság egyik nevezetes ágának, a kiállításoknak.

A fölisoroltak alapján nem találjuk érdekeltennek reprodukálni az adatokat, melyek arra vonatkoznak, hogy Magyarországon eddigelé hány nevezetesebb kiállítás rendeztetett.

Hazánkban az első kiállítások a negyvenes évek elejére esnek, melyeket a valódi szükség hozott létre, nem pedig a külföld utánzása. Az ország előkelő férfiai a hazai műipar fölkarolását tartották nagyon szükségesnek, miért is ennek előmozdítására alakult az első iparegyesület, melynek kebeléből indult ki a mozgalom az első kiállítás megtartására.

1842. aug. 25-én nyílt meg a redoute termeiben az első iparműkiállítás és tartott szept. 21-ig. A kiállítás lelke K o s s u t h Lajos volt.

Az első kiállítás zárünnepélyén uralkodott meleg hangulat elég kezesség volt egy második iparműkiállítás sikerének biztosítására, mely a következő évben, 1843-ban meg is tartatott.

1845. nov. havában az iparegyesület kisebb-szerű kiállítást rendezett ama gyári és kézműipar-termékek bemutatására, melyek a védegyesület hatása alatt keletkeztek vagy tökéletesedtek.

A valódi harmadik iparműkiállítás azonban 1846-ban rendeztetett s a résztvevők nagy számánál fogva a nemzeti muzeumban kellett megtartani, melyhez a szükségelt 11 termet József nádor készséggel engedte át.

Az említett kiállítások között az arányt kel-lően világítják meg a következő számok.

1842-ben volt . . .	213 kiállító
1843-ban „ . . .	244 „
1845-ben „ . . .	140 „
1846-ban „ . . .	516 „

Fizető látogató volt:

1842-ben	14.425
1843-ban	12.550
1846-ban	22.136

A kitüntetések a következő adatok mutatják be:

	1842	1843	1846
Arany érmet nyert	5	9	—
Nagy arany érmet	—	—	21
Kis arany érmet	—	—	28
Ezüst érmet	13	29	—
Nagy ezüst érmet	—	—	45
Kis ezüst érmet	—	—	35
Broncz érmet	29	41	56
Dicséző oklevelet	31	47	81
Méltányló megemlést	—	33	17

Az anyagi eredményt illetőleg fölemlithetjük, hogy az első kiállítás 2—300 frtnyi deficizittel, az 1843-iki (mely sorsjátékkal volt összekapcsolva) ugyanannyi haszonnal, az 1846-iki pedig 800 frt tiszta haszonnal záródott le.

Időközben azonban kisebb kiállításokat is rendezett az iparegyesület. Igy 1846-ban a pesti rajzműkiállítást, melyen 33 kiállító, túlnyomó részben iparos-tanuló és segéd, 158 rajzot állított ki. E kiállítást ismételték 1847-ben, a mikor már 57 kiállító jelent meg.

A pesti műegyesület az 1846-ik évben rendezte első képzőművészeti kiállítását a városi táncsteremben, melyen 2 szobrászati mű, 133 „olajfestmény“ és 28 „kömetszvény, aquarell-festvény sat.“ mutattatott be részint hazai, részint külföldi művészekről.

Mesterinas-művek kiállítása már 1847. pünkösdi napján volt 27 kiállítóval, kik közül egy 20 pengő forintot és egy aranyat, kettő 5—5 frtot, három 4—4 frtot, hat 2—2 frtot és nyolcz könyveket kapott jutalmul.

A nagyobb vidéki városok követték a pestiek jó példáját, a kiállítások eszméjét fölkarolták és tovább fejlesztették.

Az első vidéki kiállítás 1843-ban Nagy-Szebenben rendeztetett, mely szept. 14-én nyílt meg és 14 napig tartott. 1844. máj. 28-án egy második kiállítás követte ezt ugyanott, szintén 14 napi tartammal.

1844-ben Kolozsvár előkelősége rendezett nőiparkiallítás, mely 200 frt jövedelmet adott jótékony célra.

1846-ban három vidéki város volt kiállítás színhelye. Győr, Eperjes és Kassa. 1847-ben Sopronban és Nagy-Szebenben rendeztek iparműkiállítást. E vidéki kiállítások bővebb áttekintésére álljon itt a következő táblázat:

Kiállítási hely	Tartam	Kiállítók száma	Kitüntetések			
			arany	ezüst	bronz	d. okl.
N.-Szeben	1843. szept. 14—23.	88	3	20	—	—
	1844. máj. 28. jun. 12.	74	5	10	—	—
Kolozsvár	1844. 8 nap.	71	—	—	—	—
Kassa	1846. jun.	41	—	—	—	—
Eperjes	1846. aug.	102	3	15	22	—
Győr	1846. jun. 1—21.	87	2	11	10	12
	1847. aug. 11—25.	296	5	28	37	25
N.-Szeben	1847. szept. 14—28.	46	—	—	—	—

Adatainkból megtudjuk még, hogy a kolozsvári nőiparkiallításán a 71 kiállító 250 tárggyal volt képviselve s hogy a győri kiállításán 9200 látogató volt.

Hogy a pesti és vidéki kiállítások a gazdasági tevékenység számos ágában nagy lendületet csináltak, az kétségtelen és a nagy mozgalomnak páratlan folytatása lett volna, ha a szabadságharc közbe nem jön, mely a gazdasági fejlődést egy időre megakasztotta, a mennyiben a nemzet anyagi és szellemi ereje más irányban vétetett igénybe.

A kiállítások hogy miként fejlődtek az 50-es évektől egész a jelenig, azt a legközelebbi alkalommal fogjuk bemutatni.

R ó n a k y K á l m á n.

Pécsi mozaik.

(A kerületi kiállítás megnyitása alkalmából.)

II.

Ha volnának iparos-fejedelmek, a magyar műipar koronás fejedelmévé az öreg Zsolnayt választanák meg minden korteskedés nélkül. Egy ujkori Palissy ő, a régi Palissy hibái és árnyolda-

lai nélkül. Egy teremtő genie, aki belenyul a föld méhébe, segítségül hívja az égető tüzet, parancsol festék s forma fölött és alkot csodadolgokat, melyekkel a szem betelni alig képes. S míg egyik kezével megtestesíti a művészetet, másik kezével teremt közönséges használati dolgokat, agyagcsöveket, kályhakat, edényeket, építészeti frizeket stb. stb. Mintha ez volna az eszköz, a kenyér melyet a műipari termelésnek áldoz. Ez utóbbival meghódítja a világot, az előbbivel kiszorítja hazánkából az idegen ipart. És látni kell ezt a fejlődelmet családja körében, mikor csupa sziv, csupa lélek. Hiszen talán ez magyarázza meg sikereit. Ez a nagy alkotó és teremtő genie egész családját telepének nevelte. Fia, Miklós, egy modern, európai műveltségű fiatal ember, az üzlet kereskedelmi szellemét képviseli; leányai Teréz és Julcsa ecsettel a kezükben a legremekbbs min-tákat teremtik; vejei: dr. Matyasovszky és Szikorszky megosztottnak az öreg alkotó földadataiban és harmonikus együttműködés szemlátomást emeli, fejleszti a telepet, mely 800 munkásnak ad kenyeret s mely munkásainak is gyámola, nevelője. Bizonyítja ezt a telep kitünő ipariskolája s amaz intézmények, melyek a munkások érdekeinek ápolása szempontjából létesültek. Ezek után legyen még szabad fölemlíteni, hogy a füstölő kémények mellett a telepen csinos angol park terül el, melynek árnyas fái övezik a családnak műgonddal s műizléssel berendezett lakóházait. A pázsiton játszadoznak az unokák, illatos virágágyak fölött örököl a család jótékony nemtője, Zsolnay Vilmos áldott jó neje, a nagymama. S a verejtékes munka órái után itt gyülik össze a család és idylli együttlétben pihenni ki a fáradalmakat, élvezi az egymás iránt való szeretet melegét s e jótékony meleg hatása alatt beszéli meg újabb építkezéseit, gyára berendezésének folytonos javítását, színvonalának szüntelen emelését.

És a látogató, ha kiteszi a lábát a nagyterjedelmű, szerteágazó telepről, úgy érzi, mintha templomból lépett volna a szabadba. Kebelében, szívében áhítatos érzelmek emelkednek. Dicséri a teremtő erőt, az alkotó geniust, a harmonikus együttműködést és ajka önkénytelenül áldást rebeg az alkotó fejére, kinek sikerei nem fognak elenyészni, valameddig ember lesz az országban, aki krónikát írni s nem mindennapi eredményeket méltányolni tud.

A pécsi látnivalók Zsolnay telepével még nincsenek kimerítve. Zsolnay után jól esik egy nagy pauzában megpihenni. S legtöbben közülünk ezután az impozáns pécsi dómot tekintettük meg, melynek mai még befejezetlen alakja is mutatja, hogy az isten dicsőítésére emelt e remekmű nemcsak hazánkban fog diszére válni, de ritkítani fogja párját széles e világon. Nem a híres dómoknál szokásos nagy arányokkal imponál, nem a köfaragók művészete ragadja el a szemlélt, hanem a festőművészet az, mely ábrázolásaival, színeivel, képleteivel meghat bennünket és lebilincseli figyelmünket. Ily épületben dicsérni a nagy alkotót: élvezet, s ha e dóm a vallásosságot és áhítatot emelni fogja, annak maecenása, Dulánszky püspök maradandó emléket emelt magának az egyháztörténelemben és az egyházi művészetben egyaránt.

Visszatérve a pécsi nevezetes ipartelepekre, kiváló elismeréssel kellene még megemlékeznünk Littke pezsgőgyáráról és borpinczéiről, melynek mintaszerű berendezése és kezelése a szakembereket is meglepte. A méltán jó hírnévnek örvendő magyar pezsgő és a kitünő baranyai borok, különösen pedig a házigazda és derék családjának vendégszeretete sok alkalmat nyújtottak nekünk e virágzó magyar ipartelepnek folytonos emelkedésére üritni habzó poharunkat. S ha oly arányban halad, mint eddig, nem kétkedünk benne, hogy az ország határain messze túl is aratni fogja az elismerést s a jutalmat. — A borpinczék közül még a Taussig Zsigmond-féle jóhírű export-bor-kereskedést látogatták meg a vendégek és a tulajdonos szivessége folytán itt is élvezték a baranyai szőlők nektárját.

Derék kiállítási áldomást élveztünk Brázay Kálmán pellerdi kastélyában. A fővárosban a legkitünőbb hírnévnek örvendő e nagykereskedő néhány év előtt szerezte meg a pellerdi uradalmat s most, a kiállítás alkalmából, vendégei gyanánt fogadta a kiállítás intézőit, a megye és város vezetőit. A diszes társaság ezuttal is meggyőződött, hogy a szorgalma és mintaszerű pontosságáról is-

mert nagy kereskedő mint megyei nagybirtokos gyorsan asszimilálódott s hogy benne a régi földesurak szeretetreméltó tulajdonságai egyesítvők. Az áldomás nyugodt és méltóságos lefolyását csupán egy zsurnaliszta, a kit „véletlenül okos ember“-nek kereszteltek el, zavarta meg, a kinek egy stiklije a híres baranyai főszolgabírónak, zengővári Forray Iván urambátyámuak sok gondot adott. No de azóta helyreállott az „egyensúly“ Baranyában, s — hogy egy zsurnaliszta-műkifejezéssel éljek — Póla mellett a tenger ismét csöndes . . . .

Gelléri Mór.

NAPI HIREK.

— **Magas vendégek kiállításunkon.** Jellemző azon érdeklődésre, melylyel előkelő vendégeink kiállításunk iránt viseltetnek, hogy nem elégszenek meg annak egyszeri látásával, hanem uti fáradságot nem kímélve újra eljönnek és családjukat is elhozzák magukkal, hogy azok is lássák azt a művet, melyet ma mindenki dicsér, ki elfogulatlanul és őszintén ítél. Így tegnap másodszer jött el gróf Apponyi Sándor lengyeli birtokáról, magával hozva nejét, másodszer jött el Bittó István valóságos belső titkos tanácsos szintén családjával; Fehérváry Géza bárónő, a miniszter neje szintén ma délelőtt nézte meg leányai és rokonai kíséretében a kiállítást. A Biedermannék négyes fogata 10 órakor állt meg az alsó kiállítás főbejárata előtt. Gróf Draskovics Iván szintén másodszer látogatta meg családjá kíséretében kiállításunkat.

— **Képviselőnk itthon.** Perczel Miklós, városunk képviselője tegnap este érkezett körünkbe és ma reggel vette tüzetes vizsgálat alá a kiállítást, hol Förster Béla fogadta ő méltóságát. A tervezett beszámoló-beszédet képviselőnk ez alkalommal nem fogja megtartani.

— **A belga főkonzul Pécssett.** Duckerts Gyula budapesti belga főkonzul, kinek előszere tete Magyarország iránt általánosan ismeretes és ügybuzgósága, melylyel a kivitelre képes magyar iparcikknek Belgiumban piacot teremteni igyekszik, illetékes körökben megérdemelt méltóságban részesül, szerdán reggel 11 órakor városunkba érkezett a kiállítás tanulmányozására. A főkonzul Pellérdén régi barátjánál: Brázay Kálmánnal kiszállt s úgy jött be kocsin Pécsre. Utja jelentőségét és érdeklődését iparunk iránt mutatja azon körülmény, hogy a főkonzul egyenesen Brüsszeltől jött és még az nap oda visszautazott, mi bizonyára nem a legutolsó áldozat a pécsi kiállítás érdekében. Duckerts ur Pécsre érve, a Zsolnay-gyárba hajtatott és ott csatlakozott Matlekovits Sándor államtitkárhoz, ki családjá és számos notabilitás kíséretében a telepet beható szemle alá vette. A főkonzul barátságos villásreggeli után, melylyel Zsolnay látogatóit megvendégelte, az erre következő, Matlekovits államtitkár és családja tiszteletére adott banketten is részt vett, mely a kiállítás területén tartatott s mely bár rögtönzött volt, de igen sikerültnek mondható, amit senki sem csodálhat, ha tudjuk, hogy a bankettet Förster Béla rendezte. Jelen volt e banketten Matlekovits államtitkár, kedves neje és leánya Róza, Kardos Kálmán főispán, Jeszenszky Ferencz alispán, Aidinger János polgármester, Nádosy Kálmán, Krasznay Mihály és kedves neje, Brázay Kálmán, Lechner Gyula rendőrkapitány, Opris Péter posta- és távirdaigazgató, Zsolnay Vilmos, Littke József, Rath Mátyás, Zsolnay György, dr. Záray Károly, Forray Iván, Sipőcz István és kedves neje, stb. stb. A lakomán több fölköszöntő mondatott, így Matlekovits Duckerts főkonzulra, Duckerts bár töredevezve, de magyar nyelven és később francziául Pécs városára és a jelenlevő hölgyekre, Kardos Kálmán Matlekovitsra, Rath Mátyás Duckertsre. A vig hangulatban eltöltött lakoma után a főkonzul megsejmelte a kiállítást, azután a székesegyházat és végül a Littke-féle pinczét, ismét találkozáva az államtitkárral és kíséretével, kiknek a házigazda finom pezsgőket és borokat szolgáltatott föl. Az indulás ideje elérkezvén, fél 6 órakor búcsút vett a főkonzul pécsi barátaitól, kiknek száma jelentékeny, és pedig még a multból, mert 2 év előtt már egyszer volt városunkban, megsejmelve ipartelepeinket. Búcsúbeszédében nagy elismeréssel szólt városunk tett előmeneteléről és kiállításunkról azt mondta, hogy az legnagyobb dicséretét, sőt csodálkozását keltette föl. A magyar-barát főkonzul legrokonoszenvesebb jó kívánatainkat vitte magával brüsszeli utjára.

— **Zichy Jenő gróf a kiállításon.** A nagy „ipargróf“, a magyar ipar lelkes fejlesztője, pártolója és külföldön terjesztője, szerdán délután érkezett városunkba, hogy kiállításunkat megtekintse. A vasútról egyenesen a kiállítás területére hajtatott, a hol először is a Littke-pavillonba ment, a hol rövid uzsonnát vett magához s aztán dr. Záray Károly titkár kalauzálása mellett a kiállítást tekintette meg — kezdve a Hoffmann-pavillonon s végig a félfedeles épületek alatt levő gépkiallításra, a nagy iparsarnokon s a bútóriparon a szinkörben levő mezőgazdasági kiállításig, a melyet másnapra hagyott. Mindenütt régi ismerőseit látta a kiállítási iparosok között, kikre még az általa létesített székesfehérvári kiállítás alkalmából emlékezik s kiket szívélyesen üdvözölve, velük barátságos beszélgetésbe elegyedett. A kiállítás több részletét apróra, a legkisebb részletekig vizsgálta meg s oly szakértelemmel nyilatkozott egyet-másról, mintha csak maga is iparos mesterember volna. Másnap — csütörtökön — délelőtt a felső kiállítást, a vártemplomot s az alsó kiállításban a mezőgazdasági csarnokot és a ruházati ipart tekintette meg; délben egy órakor pedig megjelent a Siskovits Tamás által az ő tiszteletére a „Hajó“-ban rendezett ebéden, s még az nap délután a 6 órai vonattal elutazott.

— **Zichy-bankett.** Csütörtökön délben 1 órakor Siskovits Tamás földbirtokos, mint Zichy Jenő gróf pécsi házigazdája a „Hajó“ vendéglőben a gróf tiszteletére ebédet adott, melyen Jeszenszky Ferencz alispán, Aidinger János kir. tanácsos polgármester s a város és megye főbb tisztviselőin kívül jelen voltak Miklós Gyula borászati kormánybiztos, Opris Péter posta- távirdaigazgató, Dragonescu Dömjén pénzügyigazgató, Nádosy Kálmán kiállítási elnök, Sável Kálmán törvényszéki elnök, Riemer sádsi járásbíró, dr. Záray Károly kiállítási titkár, dr. Hölbling Viktor, Koch Ferencz bányabérlő, Salamon József tanfőlügyelő, Forray Iván főszolgabíró, Dzsó Miklós borászati vándor-tanár s a helybeli hírlapszerkesztők. A negyedik fogásnál Nádosy Kálmán emelt elsőnek poharat, éltetve gr. Zichy Jenőt, a magyaripar terjesztőjét, ki soha sem szünik meg buzditásával, jótanácsaival serkenteni s utbaigazítani a magyar iparosokat. Zichy Jenő hosszabb köszöntőben az ipar fejlődését s az által az ország vagyonosodását, politikai s társadalmi erősbödését fejtegette és a jelenlevőket buzditotta arra, hogy soha se szünjenek meg az iparért minden erejüket latba vetni. Siskovits Tamás mint házigazda vendégeit éltette, Miklós Gyula kormánybiztos ajánlva azt, hogy a baranyai borvidék megvédésére a megye s a város kezét fogva működjenek közre, éltette a megye és a város első tisztviselőit, Jeszenszky alispánt és Aidinger polgármestert. Aidinger a házi gazdára, Siskovits Tamásra emelte poharát. Zichy Jenő gróf második toasztjában a pécsi iparosokat köszöntötte föl; Majoross városi főjegyző Miklós Gyula kormánybiztosra emelte poharát, ki aztán Nádosy-t éltette, mint Baranyamegye Zichy Jenőjét. A rendkívül kedélyes ebéd 4 órakor végződött, a mikor is a gróf a tovautazás előkészületeit megteendő már távozni volt kénytelen, mielőtt azonban a jelen voltaktól meleg bocsút vett.

— **Hoffmann-féle kiállítási cukorkák.** Strausz cukorkagyáros le van főzve. Ő csak olyan cukorkákat tud készíteni, melyek — ha vízbe tesszük őket — elolvadnak. Hoffmann pécsi derék bútóriparosunk újban olyan cukorkákat készített, melyek akár nedves helyen is örökké elállnak. S e különlegességre gróf Zichy Jenő, kiállításunk e heti nagy vendége tett figyelmessé bennünket. Ő ugyanis, a mikor a kiállításon körüljárva, a Hoffmann-féle lakberendezési pavillonban az ebédlőt megtekintette, az izlésesen terített asztal cukorkatálczájáról egy piros papírba göngyölgetett cukorkát csipett föl. Dr. Záray kapott az alkalmon, hogy földicsérje Strausz cukorkagyárost, ki igen izletes cukorkákat készít Pécssett fölállított gyárában. Abban a pillanatban Zichy Jenő gróf kikapja a szájából a cukorkát s a földhöz vágja. „Csalódik titkár úr — mondja a gróf mosolygva — ezeket a cukorkákat nem Strausz készítette, hanem Hoffmann.“ A finom szines selyempapirosba göngyölgetett cukorka — fából volt.

— **Jönnek katonáink.** Négy, illetve hat heti távollét után ma térnek vissza a budapesti nagy gyakorlatokról katonáink a 9 óra 45 perczkor érkező külön-vonattal, mely alkalommal

nagyszámu közönség fog az indóházhoz tolongani, hogy a rokont, jó barátot újra keblükre öleljék. Ide érkezik az I., II. és IV. század, míg a harmadik régebbi állomáshelyére, Kaposvárra tér vissza. A II. század több év óta Budapesten volt állomásozva és most állandóan Pécsre jön, hol addig fog a honvédsapatoknak Bellovárra való elvonulása által megüritt sátor táborban tanyázni, míg a Boszniába áthelyezett első század, október hónap első napjain, új rendeltetési helyére távozik.

— **Phylloxera-„esspion“-ok.** Szegény dr. Roboz, szegény Lupa képviselő! Phylloxerát tanulmányozni mentek Franciaországba és a jólelkű francia kormány hozzájárulásával többet tanultak, mint tudni akartak, mélyebben hatoltak a föld gyomrába, mint a mily mélyen hatolni akarták: megismerték a francia — börtönöket is. A dolog pedig történt következőképen: A szegszárdi phylloxera-bizottság dr. Roboz Zoltán phylloxera-biztos, az országos borászati kormánybiztos pedig Pest megye egyik kerületének képviselőjét: Lupa Pétert küldötte ki Franciaországba, hogy a phylloxera elleni védekezés újabb módszereivel megismerkedjenek és különösen a szénkénegezés eredményét tegyék tanulmányaik tárgyává. Roboznak vöröses bajusza, Lupa-nak magyar ruhába bujtatott izmos alakja feltűnt a La Tour du Piui zsandárságnak, és ez ma Franciaországban elég arra, hogy valakit spionage gyanuja miatt letartóztassanak. Meg is tette a zsandárság és hűvöstre tette a két „gyanus“ personát 24 óráig, míg képesek voltak kiletőket az ottani kormányhatóságnak bebizonyítani, mi azonban csak az osztrák-magyar konzulátus közbenjárásával volt lehetséges. A tudni vágyó phylloxerairtók legalább tapasztalatban gazdagabban fognak szülőföldjükre visszatérni.

— **Irodalmi hír.** Gróf Schmettow Rezsóné két művére, melyek „Bölcsődal“ és „Miért nézesz reám, ha nem szeretsz“ czímet viselnek, gyűjt előfizetőket. A művek ára 1—1 frt s mint a szerzőnő előttünk kijelenté, csinos kiállításban Pécssett fognak megjelenni. Az előfizetési pénzek a szerzőnőnek adandók át, ki a gyűjtést — gyermekei javára — maga eszközli.

— **Orgona-jubileum.** Angster József orgona-építő szerdán ünnepelte századik orgonája elkészítésének jubileumát. Ez alkalommal nagyszámu jó barátot és ismerőst hívott a derék iparos vendégszerető házába. Ott voltak: Troll Ferencz praelátus, a polgármester, Fehér Antal zentai apát, Károly Ignác esperes-plébános, Sável Kálmán törvényszéki elnök, Lechner Gyula rendőrkapitány, Majorossy Imre főjegyző, dr. Schaurek Bódog, Salamon József tanfőlügyelő, Rath Mátyás kamarai elnök, Straicher József németbolyi, Schultz Imre német mároki plébános, Jilly Alajos tanácsnok, Hoffmann Károly, Répics Vincze igazgató, Reberics Imre, (Hatt szentszéki jegyző, a belvárosi és székesegyházi káplánok, Várady, Haksch, Lenkei és Feiler hírlapírók, stb. stb. mintegy 50-en. A gazdag és izletes vacsora az ujonnan épült, tágas és magas műhelyben tálaltatott föl, melynek folyamán számos fölköszöntő mondatott, így Troll praelátus kiemelve, hogy iparkodó szorgalommal mint emelkedett Angster mindig feljebb, a házigazdára, Angster vendégeire, Jilly a házigazda fiára, hogy az is megérhesse a 100-ik orgonája jubileumát, Sável Pécs város iparosaiért, kik a kor színvonalán állanak, Ratha háziasszonyra, Angster az ő maecenásaira: Troll Ferenczre, a polgármesterre és Fehér zentai apátra, Fehér apát Angsterre, Jilly Alajos Fehér apátra, majd Hoffmann Károlyra, Feiler Mihály a háziur leányaira, kívánva, hogy azok a jubiláns életét megédesítsék, Troll a pécsi dalárda elnökére, Aidinger Angsterre, ajánlva neki, hogy igyekezzék oly mutatót feltalálni, mely a pécsi dalárda hangját megörökítse, Várady Ferencz azon alkalomból, hogy Angster bár töredevezve, de magyarul mondá fölköszöntőit, Angstert éltette, mint a megmagyarosodott idegen iparosok mintaképét, Schultz Imre Aidingerre, ohajtva, hogy a harmonikus összhangot a városi társadalomban ezután is sikerüljön föntartania, Schaurek a pécsi zsurnalisztákra, kik oly szépa harmoniában élnek egymással, Lechner Gyula Sável Kálmánra. Ezenkívül még egész özőne volt a szellemesbnél szellemesebb toasztoknak. A szünetek között eleinte a katolikus legényegylet énekkara, később a pécsi dalárda jelenlevő tagjai Hoffer Károly vezetése alatt énekeltek, gyönyörű dalaikkal az egész társaságot elbájolva. Ugy 11 óra felé a tár-

saság egy része eloszlott, a fiatalság pedig zongoraszó mellett tánczra kerekedett. A kedélyes mulatság méltó megünneplése volt a jubileumnak.

Hirdetések:

LYCEUMI NYOMDA

(FEILER MIHÁLY)

Pécsett. Ó-posta-utca 4-ik sz.

Elvállal mindenféle

nyomdai és könyvkötészeti

munkát.

Üzlet-jegyek, falragaszok,
czimföliatok

gyorsan és jutányos áron elkészítetnek.

Scholtz A. és Fia

SÖRCSARNOKA

és

ÉTTERME

a kiállítás területén, a gyermek-kert helyiségében.

Mindennap délben és este cigányzene.

Kedden és szombaton este a

KATONA-ZENEKAR

hangversenyez.

KÉKY IMRE

szerszámgyára

Budapest, II. ker., Vitéz-utca 8. sz.

Készít mindennemű

asztalos- és ács-szerszámokat

a legjutányosabb árak mellett.

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

A szerszámok láthatók a kiállítás XII. csoportjában.

NEMZETI SÖRÖDE.

Széchenyi-tér,

a Ribay-kávéház alatt.

Elsőrangú étterem.

➔ Jó borok. ➔

== Naponta friss csapolás. ==

Minden vasárnap

cigányzene.

Éppen most jelent meg

➔ második kiadásban ➔

a

„KIÁLLITÁSI KALAUZ”.

➔ UTMUTATÓ ➔

A PÉCSI ÁLTALÁNOS MŰ-, IPAR-, TERMÉNY- S ÁLLATKIÁLLÍTÁSRA

== Gazdag tartalommal. ==

Ára 40 kr.

Kapható minden könyvkereskedésben és a dohánytőzsdén.

Folyó évi augusztus hó 12-ikétől, azaz vasárnaptól

naponta látható

d. e. 9 órától 12-ig, d. u. 2 órától 6-ig

az Oertzen-féle ház mária-utczai emeletén

VÁRADY FERENCZ

ornythologiai

magán-gyűjteménye:

élő hazai és exotikus madarak és honosított majmok, stb.

Belépti díj: I. hely 30 kr. — II. hely 20 kr.

Gyermekek a felét fizetik.

➔ A tiszta jövedelem a városi szegényház javára fordítottik. ➔

Bemenet a régi színház főbejáratánál.

Zelesny Károly

udvari fényképész

➔ Pécsett, Loewy-féle palota, ➔

az Irgalmasok temploma átellenében.

Mindennemű felvételek a legfinomabb kivitelben.

Kaphatók

a pécsi székesegyház freskóinak fényképei.

14 carton 12 frt.